

“LAİKLİK ARAŞTIRMASI” RAPORU

- **LAİKLİĞİN ALGISI NEDİR?**

DİN İLE DEVLET İŞLERİNİN BİRBİRİNDEN AYRILMASI MI? İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ MÜ? DİNSİZLİK Mİ?
İNANÇLARA MÜDAHALE Mİ?

- **KENDİ İNANCIMIZDAN OLMAYAN BİRİNE TAHAMMÜLÜMÜZ NEREYE KADAR?**

- **DİYANET DEVLET İŞLEYİŞİNDE NE KADAR ETKİN OLMALI?**

- **LAİKLİK TEHDİT ALTINDA MIDIR?**

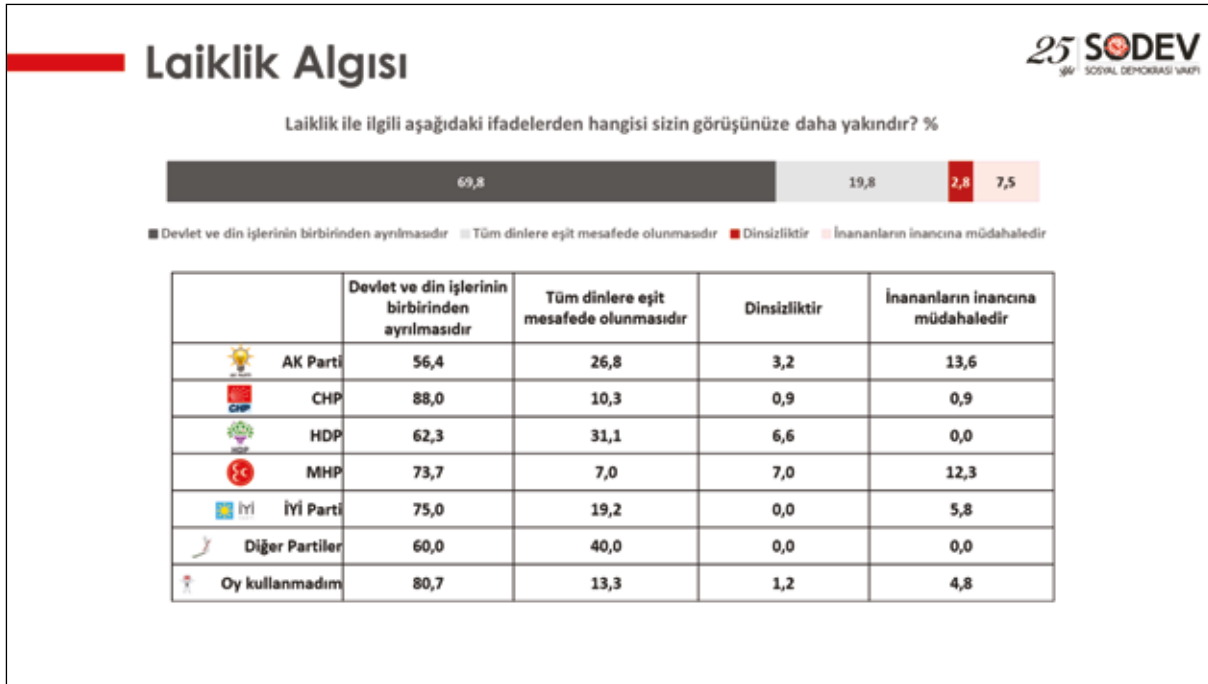
3 Nisan 2020 Cuma • 11.00

SODEV
SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

LAİKLİK ARAŞTIRMASI

Sosyal Demokrasi Vakfı, Türkiye genelinde gerçekleştirdiği anket çalışmasında Türkiye toplumunun laiklik algısını, laiklik ile ilgili konulara yaklaşımını ve kaygılarını inceledi. Araştırma uzun bir dönem boyunca toplumsal ve siyasal yaşamda dini referanslara yapılan yatırımlara rağmen, toplumun bu konudaki direnç hattını ortaya koyması bakımından önemli veriler içermektedir. %95 güven aralığında %4 hata payı ile 600 örneklem üzerinden gerçekleştirilen araştırma, TÜİK'in Nuts1 tanımına uyan 12 ilde Türkiye temsili ile yapıldı. Araştırmada yaş, cinsiyet, oy verilen siyasi parti, sosyo-ekonomik statü ve bölge dağılımları kota olarak alındı.

Toplumun Büyük Bir Çoğunluğunun Laiklik Algısı Ortak: Din ve Devlet İşlerinin Ayrılması-Tüm Dinlere Eşit Mesafe

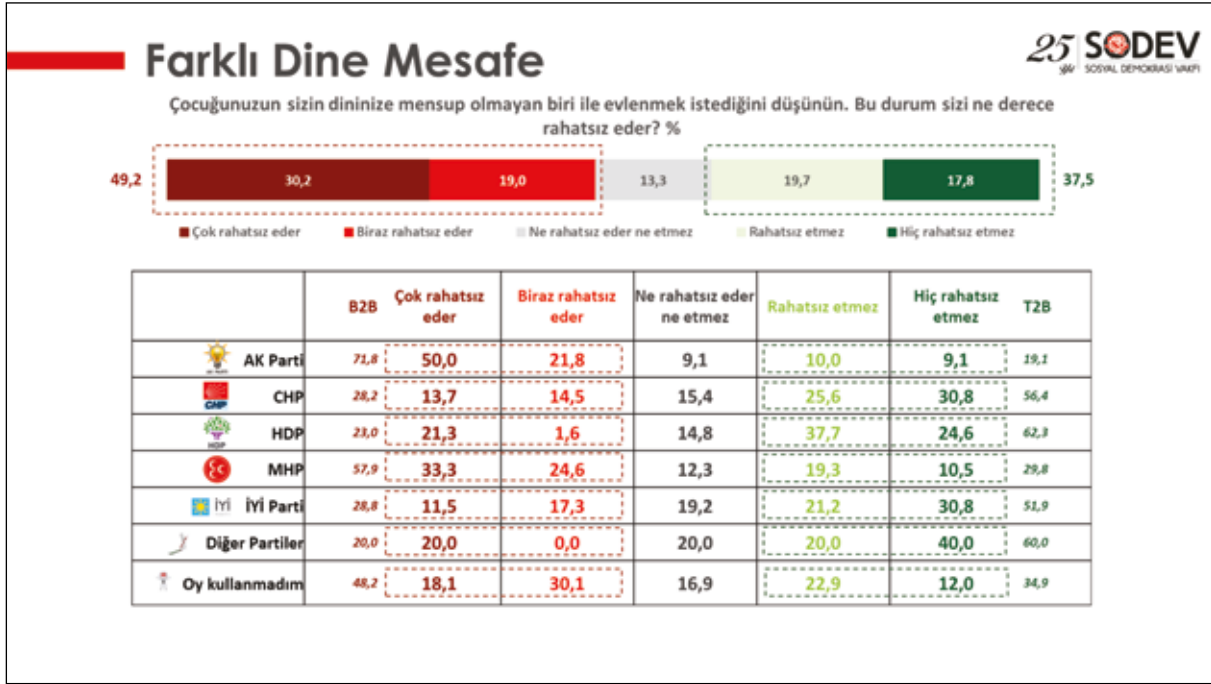

Araştırma laiklik ile ilgili 4 temel önermenin toplumda karşılığını inceledi. Buna göre toplumda laiklikle ilgili en yaygın algı, % 69,8 ile laikliğin “din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması” olarak görülmesidir. İkinci sırada %19,8 ile “tüm dinlere eşit mesafede olunmasıdır” algısı gelmektedir. Laikliği “dinsizlik” olarak algılayanların oranı yalnızca %2,8’de kalırken, laikliği “inançlara müdahale” olarak değerlendiren grubun oranı %7,5’tir. Laiklik algısının, katılımcıların 2018 genel seçimlerinde oy verdikleri partilere göre dağılımları incelendiğinde de tüm partilerin seçmenlerinin en az %80’nin de laiklik algısı konusunda ortaklaştığı görülmektedir. Özellikle CHP, HDP ve İyi Parti seçmenleri arasında laikliği “din ve devlet işlerinin ayrılması” veya “tüm dinlere eşit mesafede olunması” olarak gören seçmenlerin oranı %90’ların üzerindedir. Burada belki tek farklılık, HDP seçmeninin CHP ve İyi Parti seçmeninden daha fazla oranda (%31,1) laikliği “tüm dinlere eşit mesafe” olarak algılamasıdır. “Tüm dinlere eşit mesafe” tanımının AKP’li seçmenlerde de %26,8’de olduğu görülmektedir. Laiklik algısına ilişkin bu soruya verilen yanıtlarda özellikle vurgulamamız gereken konu, siyasal İslam’ın yıllar boyunca laikliği “dinsizlik” veya en hafifi ile “inanca müdahale” olarak gören propaganda hattına rağmen, bu formülasyonların toplumda karşılığının olmadığı görülmesidir. Laikliği dinsizlik olarak algılayanların oranı yalnızca %2,8’de kalırken, laikliği inançlara müdahale olarak görenlerin oranı %7,5’tur. Yani aslında AKP tabanı da MHP tabanı da laik algısında CHP, HDP, İyi Parti seçmenleri yani Millet ittifakı tabanı ile benzer eğilimler göstermektedir.

Farklı Dinlere Eşit Mesafenin Sınırı:

“Komşularım olabilir ama gelinim/damadım olmasınlar!”

Araştırmada farklı dinlere mesafeyi iki temel tutum ile ölçmeye çalıştık. Farklı dine mensup komşu ve farklı dinden gelin/damat karşısında alınan tutum. Türkiye toplumunda farklı dinlere eşit mesafenin sınırının, aile içine almak olduğu görülmektedir. Toplumun %79'unun farklı dinden komşusu olmasından rahatsızlık duymazken, çocuğunun farklı bir dine mensup biri ile evlenmesinden rahatsızlık duymayanların oranı %37,5'e düşmektedir. Diğer bir ifadeyle, farklı bir dinden komşudan rahatsız olanların oranı yalnızca %10,3 ile sınırlı kalırken, farklı dinden damat/gelin adayından rahatsızlık duyanların oranı %49,2'ye çıkmaktadır.

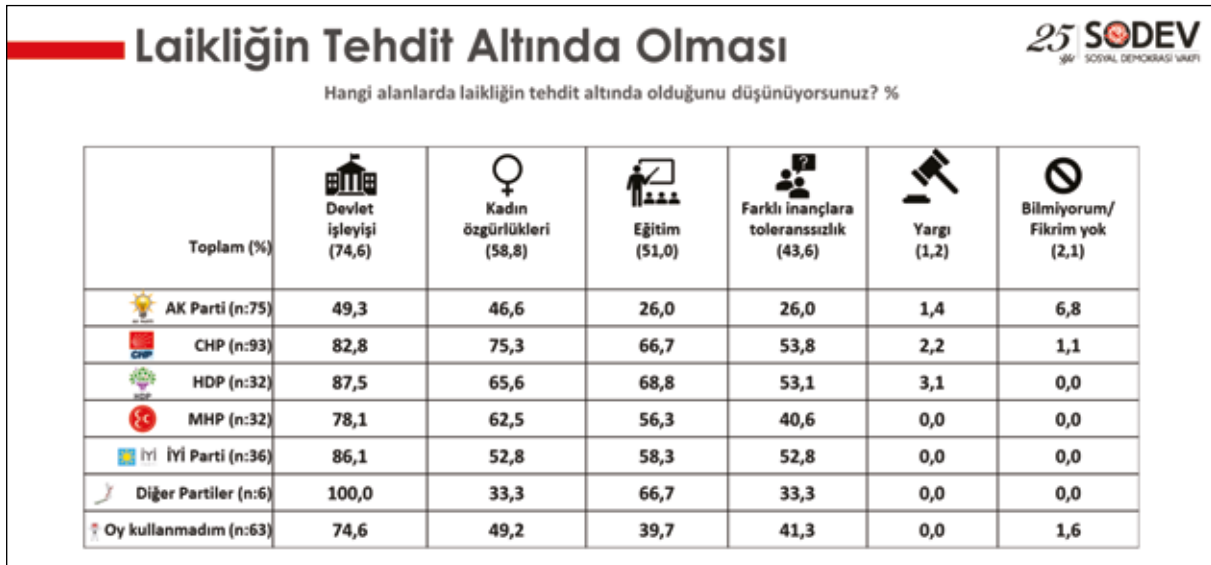
Farklı dine mesafe ile ilgili soruların parti tabanlarına göre dağılımına baktığımızda ise dikkati çeken önemli bir eğilim, CHP, HDP ve İyi Parti tabanının farklı dine mensup kişilerin aileye katılmasından rahatsız olmama konusunda yakın eğilimler göstermesidir. Yani Millet ittifakı tabanının yarısından fazlası farklı bir dine mensup birinin aileye katılmasından rahatsızlık duymayacaklarını ifade etmiştir. HDP tabanının %62,3'ü, CHP tabanının %56,4'ü, İyi Parti tabanının ise %51,9'u bu eğilimdedir. AKP ve MHP tabanı ise bu konuda Millet İttifakı'ndan ayrışırken, birbirlerinden de ayrışmaktadırlar. Farklı dine mensup gelin/damat konusunda AKP tabanının % 19,1'i rahatsızlık duymazken bu oran MHP tabanında %29,8'e yükselmektedir.

Tehdit Algısı

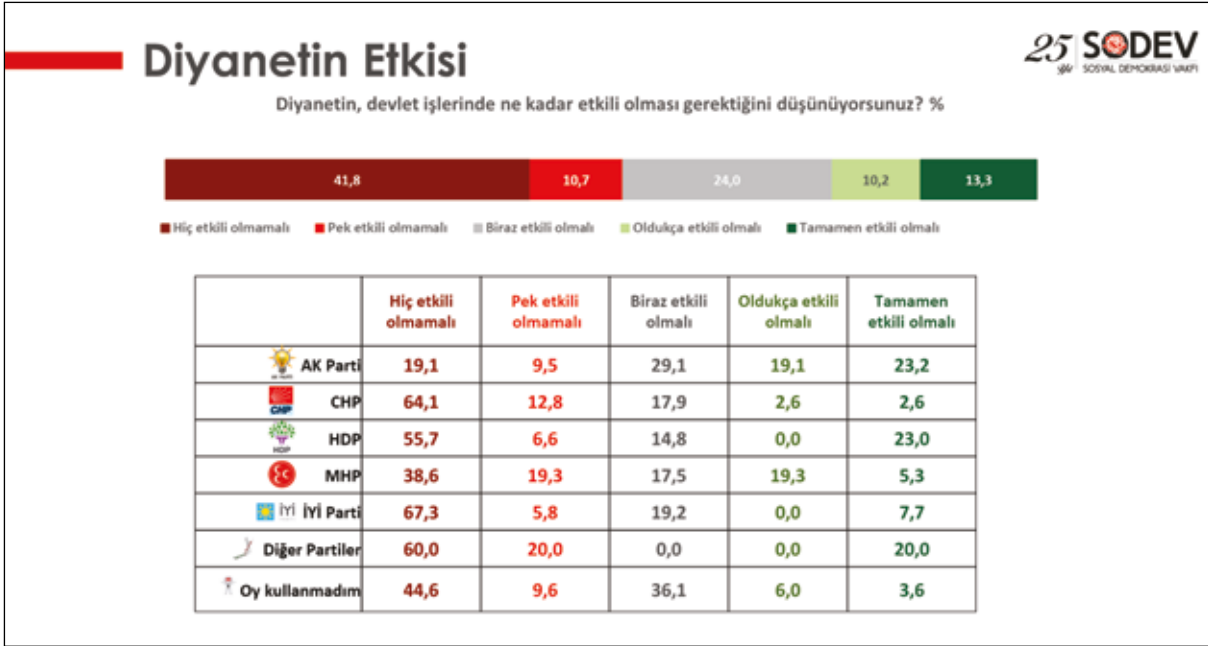
Laiklik kazanımlarını kaybetme korkusu Türkiye siyasetine yön veren temel tartışma eksenlerinden biri olagelmıştır. Bu kaygının toplumdaki mevcut karşılığını analiz etmeye çalıştık. Türkiye toplumunda laikliği tehdit altında olarak görenlerin oranı % 30,1'dir. Bu algıda CHP tabanının toplumun genelinden ve de diğer partilerden farklılaştığı göze çarpmaktadır. CHP seçmenlerinin %61,5'i laikliği tehdit altında görmektedir.

Laikliği tehdit olarak algılayanların, tehdit algılarına temel oluşturan konuları analiz ettiğimizde bütün partilerde seçmenlerinin öncelikle devlet işleyişi bakımından laikliğin tehdit altında olduğunu düşündükleri görülüyor. Bu tehdit algısının tüm partilerde karşılık bulması devletin işleyişine ilişkin kaygıları göstermesi bakımından önemlidir. Laikliği tehdit altında gören AKP'li seçmenlerin de %49,3'ü devletin işleyişi bakımından tehdit algısına sahiptir. Kadın özgürlükleri, laikliği tehdit olarak algılayan tüm seçmenler bakımından tehdit algısına zemin oluşturan ikinci temel konudur. Bu konuda en kaygılı kesim CHP seçmeni olmakla birlikte (Tehdit algısına sahip CHP tabanının %75,3'ü), AKP tabanı içerisinde de laikliğin tehdit altında olduğunu düşünenlerin neredeyse yarısı da (%46,6) kadın özgürlükleri konusunda laiklik ilkesinin tehdit altında olduğunu düşünmektedir.

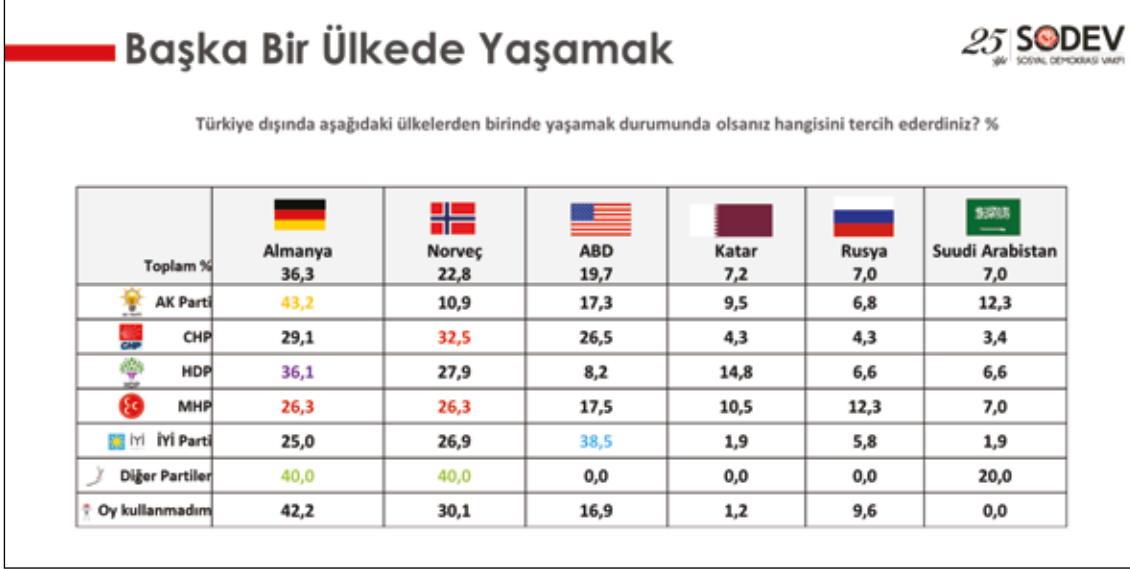
Diyanetin Devlet İşlerine Etkisi

Toplumun %52,5'i diyanetin devlet işlerinde etkisi olmaması gerektiğini düşünmektedir. Bu oran özellikle CHP'li ve HDP'li tabanda çok daha yüksektir. Diyanetin devlet işlerinde etkili olması gerektiğini düşünenler AKP tabanında artmaktadır. AKP seçmenlerinin %71,4'ü diyanetin devlet işlerinde etkin olması gerektiğini düşünmektedir.

Batılı Ülkelerde Yaşam Tercihi

Katılımcılara Türkiye dışında yaşamak durumunda kalsaydınız aşağıdaki ülkelerden hangisini tercih edecekleri sorulduğunda, neredeyse tüm seçmen gruplarının, özgürlüklerin ve modern yaşam biçimlerinin öne çıktığı ülkeleri tercih ettikleri göze çarpmaktadır. Türkiye toplumunun %79,1'i Almanya, Norveç ve ABD'yi tercih edeceklerini belirtmiştir. AKP'li seçmenlerin de %71,4'ü tercihini batılı ülkelerden yana kullanmıştır.

Sonuç olarak; araştırma, laiklik ve modern yaşam biçimlerinin Türkiye toplumunun farklı kesimleri arasında kök salan yaygın tercihler olduğunu göstermektedir. Gündelik yaşamda hala belli sınırlamalar olsa da özgürlükçü eğilimlerin yaygınlaşması ve kök salması için özgürleştirici bir siyasete olan ihtiyaç aşikardır.

Gelecek Sosyal Demokrasidir...

“LAİKLİK ARAŞTIRMASI” RAPORU

* Araştırma, Friedrich Ebert Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin katkılarıyla yapılmıştır.

SODEV
SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

🌐 www.sodev.org.tr 📧 /sosyaldemokrasi 📄 /sosyaldemokrasivakfi 📷 /sosyaldemokrasivakfi